

ELS OCELLS DE LES PLANES DE SON I LA MATA DE VALÈNCIA

JORDI CANUT I BARTRA*

* Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici. Carrer del Prat del Guarda, 4, E-25597
Espot. jcanut@gencat.cat.

CANUT I BARTRA, J. (2010). «Els ocells de les Planes de Son i la mata de València». A: GERMAIN, J. [cur.]. *Els sistemes naturals de les Planes de Son i la mata de València*. Barcelona: Institució Catalana d'Història Natural. (Treballs de la Institució Catalana d'Història Natural; 16), p. 699-722. ISBN: 978-84-9965-008-1.

Resum

A partir de les dades del catàleg dels ocells de les Planes de Son i la mata de València (Pirineus centrals de Lleida) es fa una anàlisi biogeogràfica i per ambients dels ocells presents. Així mateix, es justifiquen les espècies més importants des del punt de vista de la conservació en relació amb la resta del territori català i dels Pirineus i s'analitzen una sèrie de consideracions sobre la futura gestió dels ocells de la zona i de l'important paper de l'educació ambiental que representa el Centre de Natura de les Planes de Son.

PARAULES CLAU: ocells, Pirineus centrals, biogeografia, conservació i gestió.

Resumen

A partir de los datos del catálogo de las aves del ámbito de Les Planes de Son y la mata de València (Pirineos centrales de Lleida) se establecen una serie de consideraciones sobre la distribución por ambientes y pisos altitudinales. Asimismo, se justifican las especies más significativas de la zona en relación con su importancia numérica y espacial con el resto de Cataluña y los Pirineos y se realizan una serie de consideraciones sobre la futura gestión de las aves y el papel de la educación ambiental que representa el Centro de Natura de les Planes de Son.

PALABRAS CLAVE: aves, Pirineos centrales, biogeografía, conservación y gestión.

Abstract

The birds identified in Les Planes de Son and the Mata de València (Central Pyrenees in Lleida) are analysed biogeographically and according to habitats. The most important species from the conservation point of view are identified in the context of Catalonia and the Pyrenees. Some considerations on the future management of birds in the area are given and the importance of Les Planes de Son Nature Centre in environmental education is highlighted.

KEYWORDS: birds, Central Pyrenees, biogeography, conservation, management.

1. INTRODUCCIÓ

El present article és la síntesi dels treballs quant a l'ornitofauna de l'àmbit establert (vegeu la introducció general de l'obra). Inclou, per tant, tota la forest de la mata de València fins al riu de la Bonaigua, totes les aigües vessants de la riera del Tinter, així com la forest d'Esterrí d'Àneu amb el límit al barranc d'Arrose fins al pla de Salito i, per tant, part de l'àmbit aquàtic de la mollera d'Escalarre (inclòs el Parc Natural de l'Alt Pirineu).

Al text s'inclouen també consideracions sobre les espècies més significatives des del punt de vista conservacionista i les possibilitats d'educació ambiental a l'àmbit del Centre de les Planes de Son.

2. MATERIALS I MÈTODES

Per a l'elaboració del catàleg d'espècies es té present els treballs previs a la zona, com ara l'*Atlas dels ocells nidificants* (Estrada *et al.*, 2004), i seguiments puntuals d'espècies singulars dutes a terme pel personal del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici, així com un buidatge bibliogràfic.

Al llarg de les primaveres de 2006 i 2007 s'han realitzat estudis de quantificació de l'avifauna per gradients altitudinals (vegeu l'annex 2) tot centrant el treball als estats subalpins i alpins, també en la recerca directa d'espècies de caire alpí amb estatuts poc conegut (pela-roques i pardal d'ala blanca fonamentalment). Aquests treballs han estat realitzats per Elena Vega, Job Roig, Francesc Capdevila i Jordi Guillen.

Quant a la forest de la mata de València, cal tenir present l'estudi sobre anellaments de passeriformes realitzat per Héctor Andino des de 1997 fins a 2007 (Andino, 2005; vegeu l'annex 3).

3. RESULTATS

La fauna ornítica de la zona es compon d'un total de 151 espècies, 83 de les quals són passeriformes. Respecte a l'estatus reproductor de cadascuna, 104 són reproductores i 47 migrants i/o hivernants (vegeu l'annex 1).

Els grups corològics (origen) dels ocells de les Planes de Son i la mata de València són dominats clarament per la categoria paleàrtica (fins a 57 espècies). A continuació el segon grup correspon a la categoria europea (amb 21). La resta de grups assoleixen entre 5 i 14 espècies (respectivament i per ordre d'abundància, europeu-turquestà, paleomontà, holàrtic, antic món i mediterrani). Amb 4 espècies trobem els grups siberià (mussol pirinenc, griva cerdana, tord ala-roig i pinsà mec), cosmopolita (polla d'aigua, òliba, àguila pescadora i falcó pelegrí) i mediterrani-turquestà (àguila calçada, gavià argentat, colom roquer i rossinyol bord). El grup indoafricà està format per tres espècies (agró roig, aufrany i àguila marcenca); el grup àrtic, per dues (perdiu blanca i sit blanc), i el paleoxèric, per una (pardal roquer). No ha estat citada cap espècie dels grups etiòpic, europeu occidental, indoafricà, ibèric, iberomagribí, neàrtic, pirinenc i paleàrtic occidental.

Moltes de les espècies citades a l'annex 1 es justifiquen per la presència de part de la mollera d'Escalarre o l'embassament de la Torrassa.

Existeixen nombroses espècies a l'àrea d'estudi segons el grau d'amenaça (en perill o vulnerable), d'acord amb la IUCN en l'àmbit català (ICO, 2006) (vegeu la taula 1).

TAULA 1. Espècies d'ocells presents a les Planes de Son i la mata de València catalogades en perill i vulnerables, d'acord amb ICO (2006).

<i>Espècie (nom científic)</i>	<i>Espècie (nom català)</i>	<i>Estatus IUCN Catalunya</i>
<i>Lagopus muta</i> (+)	Perdiu blanca	VU
<i>Tetrao urogallus</i> (+)	Gall fer	EN
<i>Alectoris rufa</i> (+)	Perdiu roja	VU
<i>Perdix perdix</i> (+)	Perdiu xerra	EN
<i>Milvus migrans</i>	Milà negre	VU
<i>Milvus milvus</i>	Milà reial	EN
<i>Gypaetus barbatus</i>	Trencalòs	EN
<i>Neophron percnopterus</i>	Aufrany	EN
<i>Scolopax rusticola</i> (+)	Becada	VU
<i>Actitis hypoleucos</i>	Xivitona	VU
<i>Aegolius funereus</i> (+)	Mussol pirinenc	VU
<i>Sireptopelia turtur</i> (+)	Tórtora comuna	VU
<i>Tichodroma muraria</i> (+)	Pela-roques	VU
<i>Montifringilla nivalis</i>	Pardal d'ala blanca	EN

3.1. DISTRIBUCIÓ DE LES ESPÈCIES I ABUNDÀNCIA

Les espècies més abundants (major nombre de contactes en quadrícules 1 × 1 a l'*Atles dels ocells*) corresponents a la quadrícula CH-42 i concentrades a les Planes de Son i la mata de València són, per ordre d'abundància: *Fringilla coelebs*, *Phoenicurus ochruros*, *Erithacus rubecula*, *Prunella modularis*, *Turdus merula*, *Turdus viscivorus*, *Parus ater*, *Troglodytes troglodytes*, *Emberiza cia* i *Garrulus glandarius*.

3.2. DISTRIBUCIÓ PER L'ALTITUD I AMBIENTS

Les espècies amb més tendència alpina (entre 1.990 i 2.570 m) són: *Lagopus muta*, *Tichodroma muraria*, *Prunella collaris*, *Emberiza hortulana*, *Pyrrhocorax graculus*, *Oenanthe oenanthe*, *Turdus torquatus*, *Anthus spinoletta*, *Serinus citrinella* i *Loxia curvirostra* (vegeu Sanmartí *et al.*, 2005, i l'annex 2).

De la mateixa manera, pel que fa a les espècies amb tendència més termòfila o lligades als ambients de fons de vall, trobem, de menor a major altitud (des dels 1.060 fins als 1.280 m): *Cettia cetti*, *Sylvia undata*, *Passer montanus*, *Oriolus oriolus*, *Actitis hypoleucos*, *Sylvia cantillans*, *Caprimulgus europaeus*, *Hippolais polyglotta*, *Ardea cinerea* i *Bubo bubo* (Sanmartí *et al.*, 2005, i dades pròpies). Cal esmentar que al llarg de la dècada dels vuitanta i noranta del segle passat l'Administració i les societats de caçadors locals varen realitzar introduccions de l'espècie faisà vulgar (*Phasianus colchicus*) a la zona de Salito i el pla d'Esterrí amb finalitats cinegètiques: actualment no en resta cap exemplar a la zona, tot i que en alguna ocasió se'n va confirmar la reproducció puntual.

3.3. ESPÈCIES PRIORITÀRIES

D'acord amb el grau d'amenaça actual així com amb la significació de l'àmbit de les Planes de Son i la mata de València en l'àmbit de Catalunya i fins i tot en l'estatal, existeixen una sèrie d'espècies ornítiques dignes de comentari: el mussol pirinenc (*Aegolius funereus*), el gall fer (*Tetrao urogallus*) i la perdiu blanca (*Lagopus muta*).

Mussol pirinenc (*Aegolius funereus*)

Existeix al llarg dels darrers anys una bona informació sobre l'espècie en l'àmbit en qüestió. D'aquesta manera, al treball de Ricart (2002) s'estableix el nombre total de mascles cantors a la mata de València al llarg de l'any 2000 en 4 mascles territorials. L'esmentat treball és un cens exhaustiu dut a terme durant el període de cant (març-abril) i, malgrat el resultat obtingut, no es va evidenciar cap reproducció segura. Dels forats de picot negre trobats (i potencialment ocupats per l'espècie), tres eren en un avet (*Abies alba*), i un, en un pi roig (*Pinus sylvestris*) al llarg de la franja altitudinal compresa entre els 1.500 i els 1.650 metres d'altitud. Més recentment, l'any 2007, i en el mateix àmbit (la mata de València), els resultats tornen a donar un mínim de 4 territoris i 5 de possibles. Durant l'any 2004, tot aprofitant el Pla d'Ordenació de la Forest de Son (Ecafir, 2005), es va realitzar un cens també exhaustiu a l'esmentada forest: el resultat va ser d'un mínim de 5 mascles territorials. Finalment, el 2008 es va realitzar un nou cens exhaustiu a la forest d'Esterrí d'Àneu, on es van detectar fins a 7 mascles diferents. En total, doncs, a l'àmbit subalpí del nostre àmbit de treball existeix una població mínima i segura avaluada en 16-17 mascles territorials. Cal esmentar que la població total catalana (la més important de l'Estat espanyol) ha estat avaluada en 144 mascles (Estrada *et al.*, 2004).

Gall fer (*Tetrao urogallus*)

Al nostre àmbit concret existeix una de les millors poblacions de l'espècie de tot l'Estat espanyol. El monitoreig de l'espècie es va realitzant des de l'any 1983, quan es varen localitzar els tres llocs de cant presents a la zona (un a la forest d'Esterrí, un a la de Son i, finalment, un petit lloc de cant a la mata de València). El nombre de mascles que acudeixen cada primavera als esmentats retalls forestals són 9, 6 i 1 gall, respectivament. Tanmateix, molts dels sectors de l'àmbit subalpí forestal de la zona són importants àrees d'hivernada i de cria de l'espècie. Actualment no solament es mantenen els llocs de cant, sinó que, el que és més important, es manté el mateix nombre d'individus. Es pot establir, doncs, una tendència poblacional estable avaluada en un total de 35 exemplars (adults i joves). Cal esmentar que tota la població catalana de gall fer ha estat avaluada en 600 mascles adults (Estrada *et al.*, 2004). Els seguiments sobre l'èxit reproductor que es realitza a l'àmbit del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici també es localitzen al nostre àmbit d'estudi (batudes en línia a les forests d'Esterrí i Son, en col·laboració amb el camp de treball estival de SEO/BirdLife).

Perdiu blanca (*Lagopus muta*)

Al llarg de la primavera de l'any 2006 el personal del Parc Nacional, en col·laboració amb una estada de pràctiques de la Universitat de Lleida a les Planes de Son, va realitzar per primera vegada una quantificació de la població de mascles cantors de les pales del Tésol. El resultat va ser de 9 mascles en 60 hectàrees censades, una de les més altes registrades a l'àmbit dels Pirineus (Canut & Afonso, 2006). Cal esmentar que la població catalana ha estat avaluada en 222-370 parelles (Estrada *et al.*, 2004). Els seguiments sobre l'èxit reproductor que es realitzen a l'àmbit del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici també es localitzen al nostre àmbit d'estudi (batudes en línia a les pales del Tésol i roca Blanca - Pinetó, en col·laboració amb el camp de treball estival de SEO/Bird-Life).

3.4. EL PAPER DE L'EDUCACIÓ AMBIENTAL

No hi ha cap mena de dubte que el Centre de les Planes de Son desenvolupa un paper important en aquest àmbit. Respecte als ocells i aus en general, existeixen força línies o àmbits de treball, entre els quals destaquen els següents:

- Punt d'alimentació suplementària (PAS) per al trençalòs i ocells carronyaires en general (aufrany, milà reial, voltor comú i voltor negre).
- Menjadores d'ocells granívors i frugívors visibles des del Centre.
- Caixes niu d'ocells passeriformes.
- Caixes niu de mussol pirinenc, ratpenats i d'altres.
- Nius d'orenetes comunes i cuablanca.

Tots i cadascuns dels punts anteriors poden formar part d'una campanya de sensibilització ambiental per als visitants del Centre de les Planes de Son, sempre amb criteris objectius d'educació ambiental i amb les pertinents mesures de prevenció. Des d'aquest punt de vista, caldria una estreta col·laboració amb l'equip gestor del Parc Nacional. Tanmateix, caldria estudiar les possibilitats de col·laboracions amb seguiments d'avifauna, com ara el projecte «Seguiment d'ocells comuns a Catalunya» (SOCC), el projecte Atlas i d'altres.

4. DISCUSSIÓ

Les dades aportades en el present article justifiquen amb escreix la importància ornitològica de les Planes de Son i la mata de València. El fet de formar part de la zona perifèrica de l'únic parc nacional de casa nostra i, per tant, dels seguiments poblacionals dels ocells que hi viuen ha permès sense cap mena de dubte disposar d'una informació acurada. Les esmentades comunitats d'ocells són representatives d'un àmbit molt més gran (els Pirineus centrals) i són presents de manera molt significativa en tots els ambients, fins i tot els d'aiguamoll. D'aquesta manera, existeix una perfecta representació del medi alpi a partir dels 2.400 metres d'altitud fins als cims de roca Blanca, el Pinetó i lo Tésol, del subalpi format pel bosc de pi negre (*Pinus uncinata*) amb una representació magnífica a les forrests de Son i Esterrí i de l'avetosa més singular de Catalunya (la mata de València), així

com dels ambients més antròpics de les Planes de Son i part de la cubeta d'Esterrí, on s'inclou la mollera d'Escalarre (un aiguamoll important d'aquests indrets pirinencs).

Les poblacions d'espècies singulars i amenaçades d'extinció, com ara el gall fer, la perdiu blanca i el mussol pirinenc, assoleixen en aquest indret una significació més que rellevant en l'àmbit de tota la serralada pirinenca i, per tant, de tot l'Estat espanyol. Per al manteniment i la millora de les poblacions esmentades (i de la resta de comunitats d'ocells i d'altres vertebrats) caldrà tenir molt present una sèrie de consideracions i recomanacions (vegeu els capítols següents). Per tot el que s'ha esmentat, el Centre de les Planes de Son té un important paper de dinamitzador des de tots els punts de vista (ambientals, socials i econòmics) pel que fa a una gestió correcta dels ambients i sistemes naturals que acullen les Planes de Son i la mata de València.

4.1. RECOMANACIONS DE GESTIÓ D'ESPÈCIES I HÀBITATS

Medi alpi. Atesa la categoria de protecció de la zona alpina inclosa en l'àmbit d'estudi (zona perifèrica del Parc Nacional) no sembla que en perilli la conservació. Caldria no potenciar la freqüentació massa regular en aquests ambients (sobretot a l'hivern, quan la fauna existent és més vulnerable). Cal esmentar que altres espècies (no menys importants) del medi alpi, com ara el pela-roques, la perdiu xerra i d'altres, es beneficiarien d'una baixa freqüentació.

Medi subalpi. La gestió forestal de les masses de pi negre, pi roig i avet han d'incloure els principis bàsics de gestió forestal sostenible. Molts sectors de la zona han estat proposats per part del Servei de Planificació i Gestió de l'Entorn del Departament de Medi Ambient i Habitatge (part de la forest de Son i la mata de València) per a l'ampliació del Parc Nacional estricta. Sense cap mena de dubte, aquest fet contribuirà de manera definitiva a preservar-los. Mentrestant, cal respectar les àrees crítiques de les espècies de gall fer (hivernada i cant) i dels territoris reproductors de mussol pirinenc, tal com es realitza des de fa anys. Tanmateix, una gestió forestal tova i amb respecte envers els arbres morts en peu de diàmetres superiors als 40 cm podria ser beneficiosa per a ambdues espècies. Cal el manteniment de cinc peus com a mínim de les característiques esmentades per hectàrea per tal d'afavorir la presència de pícids (picot negre i garser gros) i, per tant, d'ocupadors secundaris, com ara el mussol pirinenc, ratpenats i d'altres. Qualsevol treball forestal ha de respectar l'època de reproducció de les espècies i també les malures forestals (escollítids i d'altres). Així doncs, no es pot permetre el treball forestal des del maig fins a primers de setembre. També s'imposa una regulació de la circulació motoritzada de la zona d'acord amb les instruccions de l'òrgan gestor de l'espai.

Medi antròpic. Potenciació de les activitats tradicionals, com ara la ramaderia i la continuïtat dels prats de dall. Les comunitats d'ocells vinculades a aquest medi són, ara com ara, les més amenaçades de la zona (cruixedell, gralla de bec vermell, guatlla, perdiu roja i d'altres).

Medi aquàtic. L'ambient dels aiguamolls de la mollera d'Escalarre formen part del Parc Natural de l'Alt Pirineu. La conservació de la zona sembla garantida per aquest fet i per la Llei d'aigües.

4.2. RECOMANACIONS DE SEGUIMENTS POBLACIONALS

Medi alpi. Monitoreig de la perdiu blanca (densitats primaverals i èxit reproductor).

Medi subalpi. Monitoreig del mussol pirinenc (localització dels nius) i el gall fer (seguiments bianuals als llocs de cant i anuals de l'èxit reproductor).

Medi antròpic. Monitoreig d'espècies en clara regressió (gralla de bec vermell, perdiu roja, guatlla, entre d'altres). Aplicació del programa SOCC en aquest ambient.

Medi aquàtic. Cens d'ocells hivernants i estudi de la migració prenupcial i postnupcial.

5. CONCLUSIONS

A continuació se citaran una sèrie de recomanacions-conclusions fruit dels aspectes anteriorment tractats:

- Potenciació de la recerca aplicada en la gestió forestal.
- Potenciació del canyet de les Planes de Son i aplicació en la seducció ambiental.
- Estudi de la viabilitat de la reintroducció del grèvol (*Bonasia bonasia*) a la zona.
- Seguiment acurat de les poblacions de mussol pirinenc, perdiu blanca, perdiu xerra i gall fer.
- Manteniment i potenciació de les activitats antròpiques de la zona (ramaderia i prats de dall) i seguiments com el SOCC.
- Coordinació total entre les activitats de lleure i educació ambiental entre el Centre de les Planes de Son i el Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici.

Finalment, hauria d'establir-se una clara i perfectament definida línia estratègica de col·laboració (tant en recerca com en educació ambiental) entre el Centre de les Planes de Son i l'espai natural de protecció especial que representa el Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici (òrgan gestor de gran part del nostre àmbit d'estudi, inclòs a la zona perifèrica de protecció).

AGRAÏMENTS

Al Cos d'Agents Rurals del Pallars Sobirà i els guardes de reserva. A Jesús Nadal, Fredi Casals i Delfi Sanuy, de la Universitat de Lleida, van coordinar les sortides pràctiques dels estudiants a l'àmbit de les Planes (del 2006 al 2008) durant els seguiments de perdiu blanca a lo Tésol i mussol pirinenc a la Mata i al bosc d'Esterrí. Pepe Guillén i el seu equip de les Planes fan possible la seducció ambiental en aquest incomparable marc, amb les aus (entre d'altres) com a protagonistes. Héctor Andino ha proporcionat les dades sobre anellaments d'ocells a la mata de València des de l'any 1997, realitzat per ell mateix i el seu equip. El treball de camp específic de l'any 2006 i 2007 ha estat a cura d'Elena Vega, Cesc Capdevila, Job Roig i Jordi Guillén. Als camps de voluntaris d'Eliomys i de SEO/BirdLife. A tothom, moltes gràcies per la col·laboració.

BIBLIOGRAFIA

- ANDINO, H. (2005). «Resultados del estudio de anillamiento en la mata de València (Alt Àneu) durante el periodo 1997-2003». A: SANMARTÍ, R. [et al.]. *Atlas de las aves nidificantes del Parque Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici y su entorno (1999-2003)*. Madrid: Organismo Autónomo de Parques Nacionales, p. 247-253.
- CANUT, J.; AFONSO, I. [coord.] (2006). *El lagópodo alpino (Lagopus muta pyrenaica) en el Parque Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici*. Madrid: Organismo Autónomo de Parques Nacionales. 174 p.
- DEPARTAMENT DE MEDI AMBIENT I HABITATGE (2006). *Anuari naturalista del Parc Natural de l'Alt Pirineu: Any 2005*. Llavorsí: Departament de Medi Ambient i Habitatge: Parc Nacional de l'Alt Pirineu.
- (2007). *Anuari naturalista del Parc Natural de l'Alt Pirineu: Any 2006*. Llavorsí: Departament de Medi Ambient i Habitatge: Parc Nacional de l'Alt Pirineu.
- (2008). *Anuari naturalista del Parc Natural de l'Alt Pirineu: Any 2007*. Llavorsí: Departament de Medi Ambient i Habitatge: Parc Nacional de l'Alt Pirineu.
- ECAFIR SL (2005). *Projecte d'ordenació de les forests L-1.101 «Bosc de Jou» i L-1.105 «Bosc de Son»*. Inventari forestal i annexos. Departament de Medi Ambient i Habitatge: Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici: Forestal Catalana SA.
- ESTRADA, J.; PEDROCCHI, V.; BROTONS, L.; HERRANDO, S. [ed.] (2004). *Atlas dels ocells nidificants de Catalunya 1999-2002*. Barcelona: Institut Català d'Ornitologia: Lynx.
- INSTITUT CATALÀ D'ORNITOLOGIA (2006). *Categories dels ocells reproductors a Catalunya segons els criteris de la IUCN (versió 3.1: IUCN 2000) aplicant els criteris regionals*. Barcelona: Institut Català d'Ornitologia. [Informe inèdit]
- RICART, S. (2002). *Cens de la població de mascles de mussol pirinenc (Aegolius funereus): Caracterització silvícola dels seus territoris de cant i anàlisi comparativa de les variables de paisatge*. Treball pràctic tutorat. Universitat de Lleida. Escola Tècnica Superior d'Enginyeria Agrària.
- SANMARTÍ, R.; CANUT, J.; MARGALIDA, A.; TOLDRÀ, L.-X.; PETIT, A.; DALMAU, A.; APARICIO, T. (2005). *Atlas de las aves nidificantes del Parque Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici y su entorno (1999-2003)*. Madrid: Organismo Autónomo de Parques Nacionales. 271 p.

ANNEX 1

Relació d'espècies d'ocells a l'àmbit d'estudi

Cl. OCELLS

O. Podicipediformes

F. Podicipèdids

Tachybaptus ruficollis

Cabusset. AM/S.

O. Pelecaniformes

F. Falacrocoràcids

Phalacrocorax carbo

Corb marí gros. AM/H.

O. Ciconiformes

F. Ardeids

Egretta garzetta

Martinet blanc. AM/M.

Ardea cinerea

Bernat pescaire. PA/S, M.

Ardea purpurea

Agró roig. IA/M.

F. Ciconíds

Ciconia nigra

Cigonya negra. PA/M.

Ciconia ciconia

Cigonya blanca. PA/M.

O. Anseriformes

F. Anàtids

Aix galericulata

Ànec mandari. PA/H, M.

Anas crecca

Xarxet. HO/H, M.

Anas querquedula

Xarraslet. PA/M.

Anas platyrhynchos

Ànec collverd. PA/S.

Anas clypeata

Ànec cullerot. HO/M.

Anas acuta

Ànec cuallarg. PA/H.

Aythya ferina

Morell de cap roig. PA/M.

O. **Accipitriformes**

F. Accipitrids

- Pernis apivorus*
Aligot vesper. EU/M, E.
- Milvus migrans*
Milà negre. AM/M.
- Milvus milvus*
Milà reial. EU/S, M.
- Gypaetus barbatus*
Trencalòs. PA/S.
- Neophron percnopterus*
Aufrany. IA/E.
- Gyps fulvus*
Voltor. PA/S.
- Circus gallicus*
Àguila marcenca. IA/E, M.
- Circus aeruginosus*
Arpella vulgar. PA/M.
- Circus cyaneus*
Arpella pàl·lida. HO/M.
- Circus pygargus*
Esparver cendrós. EUT/M.
- Accipiter nisus*
Esparver. PA/S, M.
- Accipiter gentilis*
Astor. HO/S, M.
- Butea buteo*
Aligot. PA/S.
- Aquila chrysaetos*
Àguila daurada. HO/S.
- Hieraetus pennatus*
Àguila calçada. MET/M, E.

F. Pandiònids

- Pandion haliaetus*
Àguila pescadora. CO/M.

O. **Falconiformes**

F. Falcònids

- Falco tinnunculus*
Xoriguer. AM/S.
- Falco columbarius*
Esmerla. HO/M, H.
- Falco subbuteo*
Falcó mostatxut. PA/E.
- Falco peregrinus*
Falcó pelegrí. CO/S.

O. Gal·liformes

F. Tetraònids

Tetrao urogallus

Gall fer. PA/S.

Lagopus muta

Perdiu blanca. AR/S.

F. Fasiànids

Alectoris rufa

Perdiu roja. ME/S.

Perdix perdix

Perdiu xerra. EUT/S.

Coturnix coturnix

Guatlla. AM/M, E.

O. Gruiformes

F. Gruids

Grus grus

Grua. PA/M.

F. Ràl·lids

Gallinula chloropus

Polla d'aigua. CO/S.

Fulica atra

Fotxa vulgar. PA/M.

O. Caradriformes

F. Caràdrids

Vanellus vanellus

Fredeluga. PA/M.

F. Escolopàcids

Gallinago gallinago

Becadell comú. HO/H.

Scotopax rusticola

Becada. PA/E, H, M.

Tringa ochropus

Xivita. PA/M.

Actitis hypoleucos

Xivitona. HO/E, M.

F. Làrids

Larus ridibundus

Gavina vulgar. PA/M.

Larus cachinnans

Gavià argentat. MET/M.

O. Columbiformes

F. Colúmbids

Columba livia

Colom roquer. MET/S.

Columba palumbus

Tudó. EUT/E, M.

Streptopelia decaocto

Tórtora turca. EUT/S.

Streptopelia turtur

Tórtora. AM/E, M.

O. Cuculiformes

F. Cucúlids

Cuculus canorus

Cucut. PA/E, M.

O. Estrigiformes

F. Titònids

Tyto alba

Òliba. CO/S.

F. Estrígids

Otus scops

Xot. AM/E.

Bubo bubo

Duc. PA/S.

Strix aluco

Gamarús. PA/S.

Aegolius funereus

Mussol pirinenc. SI/S.

O. Caprimulgiformes

F. Caprimúlgids

Caprimulgus europaeus

Enganyapastors. PA/E, M.

O. Apodiformes

F. Apòdids

Apus apus

Falcot. PA/E.

Apus melba

Ballester. AM/M.

O. Coraciformes

F. Alcedínids

Alcedo atthis

Blauet. PA/M, H.

F. Upúpids

Upupa epops

Puput. AM/E.

O. Piciformes

F. Pícidis

Jynx torquilla

Colltort. PA/E.

Picus viridis

Picot verd. EU/S.

Dryocopus martius

Picot negre. PA/S.

Dendrocopos major

Picot garser gros. PA/S.

O. Passeriformes

F. Alàudids

Lullula arborea

Cotoliu. EU/S.

Alauda arvensis

Alosa. PA/E.

F. Hirundínids

Riparia riparia

Oreneta de ribera. HO/M.

Ptyonoprogne rupestris

Roquerol. PM/E.

Delichon urbica

Oreneta cuablanca. PA/E, M.

Hirundo rustica

Oreneta vulgar. PA/E, M.

F. Motacíl·lids

Anthus trivialis

Piula dels arbres. EUT/E.

Anthus pratensis

Titella. EU/H.

Anthus spinoletta

Grasset de muntanya. PM/E, M.

Motacilla flava

Cuereta groga. PA/M.

Motacilla cinerea

Cuereta torrentera. PA/S.

Motacilla alba

Cuereta blanca. PA/S, M, H.

F. Cínclids

Cinclus cinclus

Merla d'aigua. PM/S.

F. Troglodítids

Troglodytes troglodytes

Cargolet. HO/S.

F. Prunèl·lids

Prunella modularis

Pardal de bardissa. EU/S.

Prunella collaris

Cercavores. PM/E.

F. Túrdids

Erithacus rubecula

Pit-roig. EU/S.

Luscinia megarhynchos

Rossinyol. EU/E.

Phoenicurus ochruros

Cotxa fumada. PM/S.

Phoenicurus phoenicurus

Cotxa cua-roja. EU/P.

Saxicola rubetra

Bitxac rogenç. EU/E.

Saxicola torquata

Bitxac comú. PA/S.

Oenanthe oenanthe

Còlit gris. PA/E.

Monticola saxatilis

Merla roquera. PM/E.

Monticola solitarius

Merla blava. PM/S.

Turdus torquatus

Merla de pit blanc. PM/E, M.

Turdus merula

Merla. PA/S.

Turdus pilaris

Griva cerdana. SI/H.

Turdus philomelos

Tord comú. EU/S, H.

Turdus iliacus

Tord ala-roig. SI/H.

Turdus viscivorus

Griva. EUT/S.

F. Silvids

Cettia cetti

Rossinyol bord. MET/S.

Hippolais polyglotta

Bosqueta vulgar. ME/E, M.

Sylvia undata

Tallareta cuallarga. ME/S.

Sylvia cantillans

Tallarol de garriga. ME/E.

Sylvia communis

Tallareta vulgar. EUT/E.

Sylvia borin

Tallarol gros. EU/E.

Sylvia atricapilla

Tallarol de casquet. EU/S.

Phylloscopus bonelli

Mosquiter pàl·lid. EU/E.

Phylloscopus collybita

Mosquiter comú. PA/S.

Phylloscopus trochilus

Mosquiter de passa. PA/M.

Regulus regulus

Reietó. PA/S.

Regulus ignicapilla

Bruel. EU/S.

F. Muscicàpids

Muscicapa striata

Papamosques gris. EUT/E.

Ficedula hypoleuca

Mastegatatxes. EU/M.

F. Egitàlids

Aegithalos caudatus

Mallerenga cuallarga. PA/S.

F. Pàrids

Parus cristatus

Mallerenga emplomallada. EU/S.

Parus ater

Mallerenga petita. PA/S.

Parus caeruleus

Mallerenga blava. EU/S.

Parus major

Mallerenga carbonera. PA/S.

F. Sítids

Sitta europaea

Pica-soques blau. PA/S.

F. Ticodromàtids

Tichodroma muraria

Pela-roques. PM/E.

F. Cèrtids

Certhia brachydactyla

Raspinell comú. EU/S.

Certhia familiaris

Raspinell pirinenc. PA/S.

F. Oriòlids

Oriolus oriolus

Oriol. AM/E.

F. Lànids

Lanius collurio

Escorxador. PA/E.

F. Còrvids

Garrulus glandarius

Gaig. PA/S.

Pica pica

Garsa. PA/S.

Pyrrhonorax graculus

Gralla de bec groc. PM/S.

Pyrrhonorax pyrrhonorax

Gralla de bec vermell. PM/S.

Corvus corone

Cornella. PA/S.

Corvus corax

Corb. HO/S.

F. Estúrnids

Sturnus vulgaris

Estornell vulgar. EUT/S.

F. Passèrids

Passer domesticus

Pardal comú. PA/S.

Passer montanus

Pardal xarrec. PA/S.

Petronia petronia

Pardal roquer. PX/S.

Montifringilla nivalis

Pardal d'ala blanca. PM/H.

F. Fringíl·lids

Fringilla coelebs

Pinsà comú. EU/S, H.

Fringilla montifringilla

Pinsà mec. SI/H.

Serinus serinus

Gafarró. PA/E.

Serinus citrinella

Llucareta. PM/S.

Carduelis chloris

Verdum. EUT/S

Carduelis carduelis

Cadenera. EUT/S.

Carduelis spinus

Lluer. PA/S, M.

Carduelis cannabina

Passerell. EUT/S.

Loxia curvirostra

Trencapinyes. HO/S.

Pyrrhula pyrrhula

Pinsà borroner. PA/S.

F. Emberízids

Emberiza citrinella

Verderola. EU/S.

Emberiza cirlus

Gratapalles. ME/S.

Emberiza cia

Sit negre. PA/S.

Plectrophenax nivalis

Sit blanc. AR/(H).

Emberiza hortulana

Hortolà. EUT/E.

Miliaria calandra

Cruixidell. EUT/E.

Espècies de presència probable (no citades fins ara)

F. Estrígids

Asio otus

Mussol banyut. HO.

F. Meròpids

Merops apiaster

Abellerol. AM.

Llegenda

Grup corològic

AM: antic món

AR: àrtic

CO: cosmopolita

ET: etiòpic
EU: europeu
EUT: europeu-turquestà
EOC: europeu occidental
HO: holàrtic
IA: indoafricà
IB: ibèric
IBM: iberomagribi
ME: mediterrani
MET: turquestà-mediterrani
NE: neàrtic
PA: paleàrtic
PI: pirinenc
PM: palcomontà
POC: paleàrtic occidental
PX: paleoxèric
SI: siberià

Estatus

S: sedentari o present tot l'any
E: estival
H: hivernant
M: migrant o de pas
EX: extingit
( ): estatus provisional probable

ANNEX 2

Distribució de les espècies segons l'altitud (estatge subalpí i alpí)

TAULA 2. Distribució específica segons el gradient altitudinal. Vall de les Estanyeres (09.06.2007).

Espècies/altitud (m)	1.900- 2.000	2.000- 2.100	2.100- 2.200	2.200- 2.300	2.300- 2.400	2.400- 2.500	2.500- 2.600	2.600- 2.700
<i>Buteo buteo</i>		1						
<i>Parus ater</i>		4	4					
<i>Turdus viscivorus</i>		1						
<i>Erithacus rubecula</i>		1						
<i>Emberiza cia</i>		1						
<i>Fringilla coelebs</i>		4	5					
<i>Loxia curvirostra</i>		2	17					
<i>Phoenicurus ochruros</i>		1 parella	1		3	1	2	
<i>Serinus citrinella</i>		2			1			
<i>Pyrrhocorax graculus</i>			4		3	2		
<i>Regulus regulus</i>		1						
<i>Prunella modularis</i>			1					
<i>Hiaraaetus pennatus</i>			1 fase fosca					
<i>Gyps fulvus</i>			2	3	2			
<i>Pyrrhocorax pyrrhocorax</i>			1		2			
<i>Falco tinnunculus</i>			1 mascle	1				
<i>Oenanthe oenanthe</i>					3 mascles 1 femella			
<i>Cuculus canorus</i>					1 mascle			
<i>Anthus spinoletta</i>					1	1		

TAULA 3. Distribució específica segons el gradient altitudinal. Canal de lo Tonedor (09.06.2007).

Espècies/altitud (m)	1.900- 2.000	2.000- 2.100	2.100- 2.200	2.200- 2.300	2.300- 2.400	2.400- 2.500	2.500- 2.600	2.600- 2.700
<i>Buteo buteo</i>	1							
<i>Parus ater</i>	3	1	2	1				
<i>Turdus viscivorus</i>	1		1					
<i>Erithacus rubecula</i>	1							
<i>Emberiza cia</i>				1				
<i>Fringilla coelebs</i>	10	4	5	2	1			
<i>Loxia curvirostra</i>	6	3	7	2				
<i>Phoenicurus ochruros</i>				1	1	1	1	2
<i>Serinus citrinella</i>	2	1	7	9	2			
<i>Pyrhacorax graculus</i>		1	1	6	5			
<i>Regulus regulus</i>		1	1					
<i>Prunella modularis</i>							1	1
<i>Gyps fulvus</i>			1	1				
<i>Pyrhacorax pyrhorcorax</i>					4			
<i>Falco tinnunculus</i>				1				
<i>Oenanthe oenanthe</i>					3	2	1	
<i>Cuculus canorus</i>		1						
<i>Anthus spinoletta</i>						1		
<i>Anthus trivialis</i>		1	2	1				
<i>Garrulus glandarius</i>				1				
<i>Turdus torquatus</i>				1				
<i>Parus cristatus</i>			1					
<i>Certhia brachydactyla</i>	1							
<i>Dendrocopos major</i>	1		2					
<i>Aquila chrysaetos</i>							1	
<i>Alauda arvensis</i>			1		2	1		
<i>Corvus corax</i>						1		

TAULA 4. Distribució específica segons el gradient altitudinal. Vall de les Estanyeres (15.06.2007).

<i>Espècies/altitud (m)</i>	1.900- 2.000	2.000- 2.100	2.100- 2.200	2.200- 2.300	2.300- 2.400	2.400- 2.500	2.500- 2.600	2.600- 2.700
<i>Buteo buteo</i>		1						
<i>Parus ater</i>	1	2		1				
<i>Turdus viscivorus</i>		1	1					
<i>Erethacus rubecula</i>	1							
<i>Fringilla coelebs</i>	3	2	2	1	1			
<i>Loxia curvirostra</i>		2						
<i>Phoenicurus ochruros</i>							1	1
<i>Pyrrhocorax graculus</i>							3	
<i>Prunella modularis</i>		1	1					
<i>Gyps fulvus</i>								1
<i>Pyrrhocorax pyrrhocorax</i>								2
<i>Falco tinnunculus</i>			1					
<i>Oenanthe oenanthe</i>						1	2	
<i>Cuculus canorus</i>				1				
<i>Anthus spinoletta</i>						2		
<i>Garrulus glandarius</i>		1						
<i>Parus cristatus</i>	1							
<i>Certhia brachydactyla</i>			1					
<i>Dendrocopos major</i>		1	1					
<i>Corvus corax</i>						1		
<i>Troglodytes troglodytes</i>		1						
<i>Monticola saxatilis</i>							1 mascle	
<i>Falco subbuteo</i>	1							

TAULA 5. Distribució específica segons el gradient altitudinal. Serra de lo Pago – pic del Pinetó (09.06.2007).

<i>Espècies/altitud (m)</i>	1.950- 2.000	2.000- 2.100	2.100- 2.200	2.200- 2.300	2.300- 2.400	2.400- 2.500	2.500- 2.650
<i>Columba palumbus</i>	1						
<i>Cuculus canorus</i>				1			
<i>Dendrocopos major</i>			1				
<i>Alauda arvensis</i>					1	2	
<i>Anthus spinoletta</i>		1		1		2	
<i>Anthus trivialis</i>	1	1	2				
<i>Motacilla cinerea</i>		2					
<i>Troglodytes troglodytes</i>	3	1					
<i>Prunella modularis</i>	1	2	2	1	2		
<i>Erithacus rubecula</i>	2	1					
<i>Phoenicurus ochruros</i>		2			1	2	2
<i>Oenanthe oenanthe</i>					2	2	
<i>Turdus viscivorus</i>	2	1	2				
<i>Turdus merula</i>	1	1					
<i>Turdus torquata</i>				1	1		
<i>Phylloscopus bonelli</i>	1						
<i>Regulus regulus</i>	1	2	2				
<i>Regulus ignicapillus</i>	1	2					
<i>Parus ater</i>		4	2	3			
<i>Parus cristatus</i>	2	1	1				
<i>Certhia brachidactyla</i>	1						
<i>Certhia familiaris</i>		1					
<i>Corvus corax</i>	1	1 niu					
<i>Fringila coelebs</i>	4	4	4	2	1		
<i>Serinus citrinella</i>		3	1	1	3	4	
<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	2						
<i>Loxia curvirostra</i>		2					
<i>Emberiza citrinella</i>		1					
<i>Emberiza cia</i>					1		

ANNEX 3

Anellaments d'ocells realitzats a la mata de València durant el període 1997-2007

TAULA 6. Nombre total d'anellaments d'ocells per espècies realitzats a la mata de València durant el període 1997-2007 (Héctor Andino, en prep.). Les espècies en negreta corresponen a no nidificants.

Espècies	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2005	2007	Total
<i>Accipiter nisus</i>	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
<i>Scolopax rusticola</i>	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
<i>Dendrocopos major</i>	1	0	0	2	1	2	2	0	0	8
<i>Anthus trivialis</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
<i>Troglodytes troglodytes</i>	2	1	3	2	1	0	0	0	0	9
<i>Prunella modularis</i>	0	2	3	3	2	3	2	1	0	16
<i>Erithacus rubecula</i>	27	32	17	19	44	14	19	17	21	210
<i>Luscinia megarhynchos</i>	1	0	0	0	0	0	1	0	0	2
<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
<i>Turdus merula</i>	3	5	3	14	2	3	10	2	7	49
<i>Turdus philomelos</i>	1	2	1	2	3	2	0	0	2	13
<i>Turdus viscivorus</i>	0	0	0	2	0	0	0	0	0	2
<i>Hippolais polyglotta</i>	2	2	3	5	2	0	0	1	1	16
<i>Sylvia communis</i>	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
<i>Sylvia atricapilla</i>	4	4	8	9	9	0	6	6	5	51
<i>Sylvia borin</i>	0	0	0	0	0	2	0	0	1	3
<i>Phylloscopus bonelli</i>	0	0	1	0	1	0	0	0	0	2
<i>Phylloscopus collybita</i>	4	16	4	2	4	2	29	1	4	66
<i>Phylloscopus trochilus</i>	1	4	4	11	7	1	2	11	2	43
<i>Regulus regulus</i>	3	12	6	11	35	3	10	15	14	109
<i>Regulus ignicapillus</i>	3	7	5	5	7	0	3	0	0	30
<i>Ficedula hypoleuca</i>	0	1	0	1	10	5	1	4	4	26
<i>Aegithalos caudatus</i>	1	7	0	6	11	3	0	0	3	28
<i>Parus cristatus</i>	0	1	5	2	4	3	2	4	7	28
<i>Parus ater</i>	7	8	6	35	21	13	5	20	40	155
<i>Parus caeruleus</i>	0	1	1	3	1	0	1	4	7	18
<i>Certhia familiaris</i>	0	2	3	1	3	2	4	11	6	32
<i>Certhia brachydactyla</i>	0	1	0	1	2	0	0	2	4	10
<i>Sitta europaea</i>	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
<i>Garrulus glandarius</i>	0	3	1	4	1	2	0	4	4	19
<i>Fringilla coelebs</i>	0	2	2	0	1	2	5	1	2	15
<i>Carduelis spinus</i>	0	1	1	2	0	0	0	0	0	4
<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	0	5	4	10	7	6	1	6	8	47
Total	60	119	76	153	181	68	103	110	147	1.017
Nombre d'espècies	14	22	22	24	25	17	17	17	21	33